

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

GONIEC CZESTOCHOWSKI

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI POŚWIĘCONY
SPRAWOM MEJSCOWYM ORAZ ZAGŁĘBIA DĄBROWSKIEGO.

Przemysłowa wynosi Rocznie rb. 6, półrocznie rb. 3, kwartałowo rb. 1 k. 50, miesięcznie kop. 50, wraz z przesyłką pocztową lub odnośnikiem do domów. Zagrancza, za markami pocztowymi, dopłacić się miesięcznie kop. 60.

Redakcja i Administracja: Częstochowa, II-ga Aleja № 38 — Telefon № 50. Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesujących czytelników z wyjątkiem dla krakowskich od godz. 8—10 wieczorem. Kłopotów nadawczych redakcja nie wstawi.

Właściciel: P. Z. Habicki i w Rakowie s. p. Cena pojedynczego numeru kop. 3.

2-ga Aleja № 38. Tel. № 497.

TEATR „URANJA”

Program od soboty 21 do poniedziałku 23 Czerwca 1913 r. (włącznie)

Golgota miłości

Bardzo interesujący dramat w 2-eh częściach Artystyczna serja GAUMONT' A z udziałem słubienicy Zuzanny GRANDE.

URWIS DZIEWCZYNIKA (Znakomita komedia)

Północne zabawy w Sztokholmie (nat.) | ODWIEDZILI...II (kom.)

NA SCENIE

WYSTĘPY niezrównanego można rzec śmiatła króta transformistów.

A. AMBROZI

Z NOWYM BEZKONKURENCYJNYM PROGRAMEM.

II-ga Aleja № 43. Tel. № 477.

TEATR „ODEON” KRZEMIŃSKIEGO

Najstarszy w Królestwie Telefon № 4-77.

Program od soboty 21 do wtorku 24 Czerwca 1913 roku (włącznie).

Czarna hrabina

Wspaniały dramat 3-eh aktach Serja artystyczna Braci Pathé w kolorach. Sygnał alarmowy — (dramat)

Pożar fabryki zapafek

18 czerwca przy ul. Ogrodowej (zdjęcie własne).

scenarjusz J. Morallista na letnisku. II. Deblamacja i Kuplety.

W FOTOPLASTYKONIE Wenecja—Florenceja—Medjolan.

II-ga Aleja № 19. Kinematograf

Telefon 334. Program od soboty 21 do poniedziałku 23 Czerwca 1913 r. (włącznie).

KRONIKA

ostatnie nowości (zdjęcia z natury)

SPLACH OPANOWAŁ

(bardzo komizne)

Pokrzywdzeni przez los

Dramat w 2 częściach.

PAS DEUX QUATRE

(balet) — ZATRUTE BŁOTO (dramat)

NA SCENIE: pod artystycznym kierunkiem Fr. Stróżewskiego

LOKAJ ZA PANA

Wodwili w 1-ym akcie.

A. DEBIKI

Geometra przysięgły

Teatralna 23 nr. 14 parter telef. 602

Wykonuje wszelkie roboty Mierścizne

DENTYSTA Roman FILIPOWICZ

CHRZEŚCJANIN

II-ga Aleja № 24 Telefon № 482.

Przyjmuje od 9-1 i od 3-7 po poł.

Jedyny w Częstochowie

LEKARZ DENTYSTA

chrześcijanin

STEFAN BARYLSKI

Aleja II. № 43 (Odeon) telef. 611.

Leczenie. Zęby sztuczne. Wyjmowanie bez bólu. Przyjmuje 10-11 3-7 p. p.

Ubezpieczenie prenumeratorów.

Walka o ubezpieczenie prenumeratorów gazet w Niemczech trwa bez przerwy. Ankieta, ogłoszona przez rząd w marcu r. 1911, jest już ukończona. Cesarski urząd nadzorczy nad ubezpieczeniami otrzymał polecenie opracowania w tej sprawie memorjału, który niezadługo będzie gotów.

Tymczasem stęży zainteresowane skupiły się dla obrony, zakładając w końcu r. 1912 w Berlinie „Związek wydawców dla opieki nad prenumeratorem”. Do zarządu tego Związku należy wielu poważnych wydawców i kierowników wydawnictw. Odezwa, nawołująca wydawców do zrzeszenia się, głosiła, iż celem Związku ma być „odparcie zamachów, skierowanych przeciwko ubezpieczeniu prenumeratorów, uwiadomienie publiczności o istocie tego ubezpieczenia, rozważanie tego zjawiska i zbieranie pozytywnych dla jego biegu form i kierunków”. Powołano nawet do życia specjalny „organ dla ubezpieczeń prasowych” pod tytułem „Die Abonnentenversicherung”. Miesięcznik ten zamieszcza miedkóre dane statystyczne, których są pozbawione inne czasopisma. Dowiadujemy się stąd miedzy innymi, że w różnych państwach Rzeszy niemieckiej 192 dzienniki ubezpieczają swych prenumeratorów. Ciekawy jest podział tych dzienników do względu na partje polityczne, do których należą. Oidz z pism ubezpieczających prenumeratorów, 93 nie mają określonego kierunku, 30 należą do centrum, 23 są liberalne, 11 narodowo-liberalnych, 10 polskich, reszta nale-

ży do mniejszych partji. Ze 192 dzienników tylko 90 ubezpieczają prenumeratorów na rachunek własny, inne znajdują się w starych stosunkach z Towarzystwami ubezpieczeń. Nakład 176 dzienników wynosi 2,932,755 egzemplarzy; średnio więc na jedno pismo przypada 16,663 prenumeratorów. Ogólna suma odszkodowań, wypłacona dotąd przez 96 pism czyli połowę wszystkich dotychczasowych wydawców wynosiła 4,600,081 mr. Jedyną główną teren ubezpieczeń prenumeratorów stanowią tygodniki ilustrowane: za prenumeratorów jednego z tych tygodników wypłacono w ciągu jednego tyko: 1911 roku 1,305,000 mr. za nieszczęśliwe wypadki i 851,000 mr. za wypadki śmiertelne.

Ubezpieczenie prenumeratorów rozwijało się w r. 1912 w dalszym ciągu. W jednym z Towarzystw, poświęcających się w znacznej mierze tego rodzaju operacjom ubezpieczeniowym są prenumeratory stu z górą czasopism (dzienników i tygodników). Wskutek jednego tylko nieszczęśliwego wypadku, mianowicie: katastrofy górniczej pod Gerthe w sierpniu 1912 r. Towarzystwo to wypłaciło prenumeratom różnym ubezpieczonych w niem pism 27,000 mr.

Wskutek tak znacznych cyfr ubezpieczenia te wciąż jeszcze spotykają się z zarz. tami. I jest to zupełnie zrozumiałe, kiedy się zwazy, iż chodzi tu o interesy, które wymykają się wszelkiej rzeczowej ocenie. Wogóle zarzuty, podnoszone przeciwko ubezpieczeniu prenumeratorów, dadzą się podzielić na dwa typy: skargi osób, stawiających niezaspokojone żądania oraz wytykania ograniczeń w warunkach ubezpieczeniowych: Są to zarzuty, które się stale podnoszą przeciwko ubezpieczeniu wogóle. Z tego więc względu nie byłoby żadnej podstawy do zakazu ubezpieczeń prenumeratorów.

Zrezał istnieje z trudem i wielkim środkami założony urząd nadzorczy nad ubezpieczeniami, którego zadaniem jest rozstrząsać pęczę nad wszystkimi tego

rodzaju przedsięwzięciami i które miedkoby się z powodzeniem, gdyby z pod jego kompetencji wyjęto ubezpieczenia prenumeratorów. Jedynym więc zadawajacym rozwiązaniem sprawy byłoby prawne podporządkowanie urzędowi nadzorczemu również t. zw. „dzikich” ubezpieczeń, a j. tych, które zatwierdza sam wydawca na własny rachunek i rzayko, nie posługując się pośrednictwem Towarzystw ubezpieczeń. Rozwiązanie takie nasuwa się jeszcze z tego względu, że w rozprawach parlamentarnych na ten temat nieraz wyraźnie wskazywano, że ubezpieczenia prenumeratorów zachodziły jakieś fakty nielegalne, nie było to nigdy w ubezpieczeniach, podlegających urzędowi nadzorczemu, lecz wyłącznie w przedsięwzięciach „dzikich”. To też wystarczyłoby obmyślenie sposobu rozciągnięcia opieki nad samorodnymi ubezpieczycielami wydawcami, aby usunąć zje strony ubezpieczeń prenumeratorów.

Na wszelkie zarzuty zasadnicze stronicy tego rodzaju ubezpieczeń zawsze będą mogli wysunąć trzy główne ich zalety: taniość, niezłotyony sposób umowy, możność apolaryzowania idei ubezpieczeń wśród najszerzszych warstw społeczeństwa.

Wyższość ubezpieczeń prenumeratorów nad zwykłym sposobem zawierania umów ubezpieczeniowych tłumaczy się tem, że do służby ubezpieczeniowej zaciąga się tutaj już istniejąca organizacja, mianowicie organizację prenumeraty i kolportażu pism.

A. M.

Donosiciel.

Petersburska gazeta „Diek” podaje sensacyjną wiadomość, którą powtarzamy na jej odpowiedzialność.

Dziś senat w Petersburgu, została skarga redaktora gazety litewskiej, wychodzącej w Petersburgu, kapca Smilgo na ministra spraw wewnętrznych. W skardze Smilgo, wylicza zasługi swoje, wydawnicze departamentowi policji, w kierunku nadzoru nad działalnością polaków.

PIWA-EXPORTOWE, PILZEŃSKIE, STOŁOWE, FENIX-K. SZWEDE = CZESTOCHOWA

Pierwszorządny Zakład Artystyczny Rzeźbiarsko-Kamieniarski i Sztukatorski

Częstochowa Aleja III-cia dom własny Egz. od r. 1897. Telef. 260

KRUSZYŃSKI i PROSZOWSKI

WYKONYWA RZEZBY POKOJNE, ROZK. i SUOJE WYKONANIE (KROKIEC)

Fabryka pośadzki cementowej na chodniki stopni mozaikowych oraz wszelkich wyrobów z cementu. Ceny Najprzystępalszej.

Za obelgę symboliczną.

Sędzia gminy w 3-im okręgu powiatu Chełmskiego skazał właściciela majątku Krzywogwola pod Rejowcem, p. Stanisława Domaszewskiego, na trzy tygodnie aresztu za obelgę symboliczną czynną, zadana pomocnikowi pisarza w gminie rejonowej, Ignacemu Dmitriukowi.

Istota sprawy jest następująca: Dmitriuk w urzędzie gminnym poprosił p. Domaszewskiego, aby zechciał mówić po rosyjsku „po pierwsze dlatego, że są w gminie Rosjacy”, powtórze zaś dlatego, że on nie dobrze rozumie język polski.

Na to p. Domaszewski przytknął mu do nosa pięć z t. zw. „figa” i powiedział „oto masz po rosyjsku.”

Ciekawy telegram do cesarzowej.

Dziwny nieco telegram wysłał — jak donosi „Kurier Zagłębia” za „Mühlhauser Tagblatt” — przewodniczący związku ewangelicko-kościelnego, general Ammon, do cesarzowej niemieckiej. Telegram ów brzmi:

„Pod pewną opieką Waszej Królewskiej Mości Pan Bóg przez 25 lat prowadził związek nasz do potęgi na polu pracy miłości bliźniego.”

Ze „Pan Bóg, stół pod opieką cesarzowej — jest to twierdzeniem, zanadto śmiałym, nawet w kraju bizantyńskim, a pochodził to z nadmiernego uczucia poddania.”

Ze świata.

□ Filja polskiej fabryki w Macedonji.

W Poznaniu istnieje wielka polska fabryka papierosów pod firmą „Partia”. Założona przed dwadzieścia kilka lat przez przemysłowców pp. Głowackiego i Wielkińskiego zamieniona została później na towarzystwo akcyjne. Fabryka ta zatrudnia około 1,500 robotników i rocznie miała w ubiegłym roku około czterech milionów czystego zysku, co umożliwiło wypłacenie 10 procentowej dywidendy. Niedawno odbyło się w Poznaniu nadzwyczajne walne zgromadzenie akcjonariuszy tego przedsiębiorstwa, celem uchwalenia podwyższenia kapitału akcyjnego z 2,100,000 na 3 miliony mk. Potrzebę tego podwyższenia uzasadnił dyrektor „Banku Włoskiego” w Poznaniu, dr. Hącia. Według jego wyjaśnień fabryka „Partia” zamierza włączyć w główną produkcję

w Tow. Akc., mającym powstać z obecnej jej filji w Kawajii w Macedonji. Nowe to towarzystwo ma się zajmować handlem tytoniu macedońskim na wielką skalę. Wszystkie akcje przejął Bank włoskiński w Poznaniu z warunkiem ofiarowania dotychczasowym akcjonariuszom na 3 akcje jednej nowej po kursie 130 proc.

Na zapytanie oświadczył dr. Hącia, że możność zaprowadzenia monopolu rządowego na papierosy w Bułgarii nie jest wykluczona, lecz niema z nią sprawą żadnej styczności. Dalej zakomunikował ze z jednej strony interesownej nie ofiarowano nigdy akcji „Partii” trawistom amerykańskiemu. Akcje „Partii” znajdują się przeważnie w rękach akcjonariuszy Polaków, na 1510 akcji reprezentowanych na walnym zebraniu za ledwie 20 akcji było w rękach obcych.

Po wieloletnim przyleciu wszystkich wniosków podziękował przewodniczący Turko rządowi i radzie nadzorczej za umiejliście i owocne kierownictwo fabryką, która przynosi chlubę społeczeństwu polskiemu pod berłem państwa.

□ Zagadkowy biskup.

W chwili obecnej w Petersburgu w areszcie policyjnym trzymany jest oskarżony o wścizgostwo biskup ormiański-gregoriański, diecezji haitlijskiej, Emanuel von Mateus, gdyż nie mógł się wygłosić pasportem, Policja, chcąc powątpiewać co do jego godności biskupiej, stwierdza, że nieznajomy jest człowiekiem wysoko wykształconym, władzą językiem francuskim, niemieckim, rosyjskim, przeważnie są językami wschodniemi. Aresztowano go w Wyborgu u miejscowego pastora, gdzie odprawiał nabożeństwo według swego obrządku.

Według słów Mateus, jest on poddałym tureckim z Bejrutu, otrzymał godność biskupa w Urugli, na granicy Perji z Azją Mniejszą, lecz w swej diecezji przebywał mało, przeważnie podróżując i zbierając pieniądze. Mateus zadowolony jest ządaniem od niego pasportu, gdyż nigdzie ani w Ameryce, Norwegii, Szwecji, nie zapytywano go o pasport.

□ Demonstracja.

W jednym z kabearetów lipskich studentów policyi, rosyjskiej i serbskiej urządzili demonstrację w odpowiedzi na manifestację w Berlinie przeciwko cesarzu Wilhelmowi. Serbowie zaczęli nawać „Spiewać swój hymn narodowy. Kilku studentów aresztowano. Dzienniki domagają się wydalenia tych studentów.

□ Zadovoleno.

Miara zadovoleno. Ludność Niemiec z 25-letnich rządów cesarza Wilhelma mogą być następujące (dwie cyfry) w chwili wstąpienia cesarza na tron: zasnadało w parlamencie 14 posłów socjaldemokratycznych, obecnie zaś ich tam 110. A socjaldemokracja to jedyny stronnictwo w Niemczech, względem którego cesarz Wilhelm nie tal wrogiego usposobienia. „Dla mnie socjaldemokrata to to samo, co wróg ojczyzny” — wyrażyli się raz publicznie.

□ Zamsta ogyma.

Do gospodarza pod Przerzarami w Galicji przyszedł w nocy pijany cygan z bandy, koczującej w pobliżu i od syna gospodarza, który wyszedł do niego, zażądał szklanki mleka. Gdy ten odmówił, pchnął go trzykrotnie nożem, zadając śmiertelne rany. Nie dość na tem, gdyż cygan podpalił jeszcze dom, który splonął doszczętnie wraz z zabudowaniami.

□ Sufrazystki japońskie.

W Japonii utworzyła się zorganizowana partja sufrazytek pod przewodnictwem pani Tosziko-Tomutaru. Program jej jest o wiele skromniejszy od pierwowzoru europejskiego: sufrazytki japońskie wyrażają się z góry równoprawnienia politycznego i domagają się tylko równoprawnienia społecznego i towarzyskiego. Isten-ruch jednak spotkał się z niechęcią inteligencji japońskiej. Pisma będą różnicę odcieni zwalczają ruch sufrazytacyjny, stwierdzając, że ten zagraża rodzinie japońskiej.

Humor i Satyra.

— Naturalnie.

— Tatusiu! Co to takiego śmierć?

— Ach Stasiu, jeszcze jesteś młody i tego nie rozumiesz. Ot widzieliś: człowiek zdrow, je, pije, weseli się. Wtem wstał rano: coś się w nim zerpuło i on staje się chorym. Wywołaj lekarza; ten jeździ! jeździ, daje lekarstwa...

— I człowiek umiera?

— No naturalnie.

Stać go na to.

— Paśkie córki grają na cztery ręce, panie bankierze?

— Po co mają grać na cztery ręce, czy mnie nie stać na dwa fortepiany.

Romantyki i przeza.

Poeta: Rod tym dębem niejednokrotnie zbijałem sily do nowej pracy!

Pastuch: Z przeproszeniem łaski pańskiej, to pan jedzą zędzidzie?

Żadne okraszania.

— Tatusiu! Co to jest monolog?

— Jest to rozmowa, która żona prowadzi z mężem!

Przytemno.

— Ach! jak! Jesteś niebostrożna, Marystulo Rozbiłaski Mickiewicz!

— Mickiewicz jest nieśmiertelny, proszę Pani!

Powiesił się

— Panie szynkarzu, ratujcie! mój mąż się powiesił!

— Retę, Marjol! on tu i u mnie wisi od miesiąca na 3 ruble...

Oszozedny.

On: I znów chceś iść do teatru... na tę tragedję? Spłaczesz się tylko i co masz z tego.

Ona: A jak mi nie pozwolisz pójść, to także będę płakać.

On: Płaciz Te izy będzie przyjaźniej taśże!

Sami sobie!

Ogłoszenia i reklamy są dźwignią handlu, będącem do przemyślu, regulatorem cen, a nawet znakomitym czynnikiem uspołecznienia i kultury. Nie jeden, ce nigdy zębów nie czyścić, robi to na bywzwy pastę z ogłoszenia, inny znów, napróżno poszukując lokalu, lub kapitału, znajduje u i owo, drażąc anęnsu dziennikarskiego. Nie zaś tajmy, wydatku na ogłoszenia, choćby najdrobniejszych!

Mobilo kredyony, stoły, krzesła, szafy, komody, biurka, lustra, toalety, otomany, szesleki, lodowne pokojowe wózki oraz pudełka podróżne portekla Gliński Al. 12. — 218.

Wóz roboczy a also używany tani do sprzedania Wydomość ul. Teatralna Nr. 13 u karetnika Wł. Mulera 0511

Stłomy do sprzedania 1000 set. w maj. Jaskrów. Wydomość w maj. 520

Mleko wyborowe sładkie i kwaśne śmietana. Kupujący ma 10 garcy otrzymać po cenie hurtowej. Polca M. Koper Wieluńska 20

Organ stary o 10 głosach nadający się do wyrestaurowania do kościoła lub kaplicy jest do sprzedania w parafii Borowo. Wydomość u ks. Ziarniewicza u proboszcza parafii Borowo poczta Klimocin. 521

Do sprzedania sklep spozycywy i plac niedrogi z powodu na tymczasowego wyjazdu wiadomości Zawodzie Marystula dom Pańska sklep. — 219.

Zginął bliz: wojakowy na imię Jozef Basingera. 199

Rower do sprzedania w do-brym stanie ul. św. Barbary 21 u kowala. — 217.

Mleczarnia „Skrydył” otwartą zostanie przy ul. Teatralnej Nr 11, róg Alei, z dniem 1 Lipca r. b. p. stać będzie: Mleko wyborowe na miarę i w butelkach litrowych i półlitrowych hermetycznie zamkniętych i banderolowanych.

Wydawca będzie na miejscu: śniadania, podwiecznik i kolacje. Zamówienia na hurtową dostawę mleka tymczasowo przyjmują skład w/in K. Krakowickiego II Aleja 24

DO SPREDANIA:

Majątki domy, place, młyny, tartaki parowe i t. p. w Częstochowie, Radomsku, Zawierciu i innych miejscowościach. — **POZUKUJE** dzierżawcy, dobre zagospodarowanego folwarku. — **POLECA** Agromony, techników, chemików, buchalterów, magazynierów, kasjerki, ekspedientki i t. p.

Częstochowskie Kaucjonowane BIURO KOMISOWE S. BZOWSKI i J. DRĘSZER 2 Aleja 23. Telefon 279.

II POROST II

C. Ch. Szmidta w Rydze oraz wszelkiego rodzaju **Farby i Gips**

Polca: Skład Materiałów Apteicznych i Farb w u: **WAĆLAWA ORŁA** w Częstochowie, III Aleja 46.

Piotrowski, Januszewski Inż-owie i Ska,

BIURO TECHNICZNO-HANDLOWE

— Częstochowa, ulica Teatralna № 13. Telefonu № 1. —

Przedstawiciel firmy **„KALCZUK” w Rydze** AOK

Polca ze swego składu płyty gumowe, węże gumowe artykuły gumowe chirurgiczne gumy rowerowe gumy samochodowe i t. p.

TAPICER DEKORATOR

R. OZIEMBŁO

W Częstochowie III Aleja 24 52.

Przyjmuje wszelkie roboty w zakresie tapicerstwa wchodzące. Posiada garnitury meblowe i czo-tryte. Otomany dywanowe kanapki sofy szesleki. Zakładanie firanek portier dywanów trapezów i t. p. w cenie umiarkowanej. Roboty wykonywane szybko. **Ceny przystępne.**